

ПРЕВЕНЦИЈА ДИЈАБЕТЕСА

Дијабетес типа 2 се често зове дијабетес одраслих. Одмакла животна доб, преко 45 година старости, гојазност, седентарни начин живота, исхрана богата мастима и засићеним масним киселинама значајно доприносе порасту броја оболелих од дијабетеса типа 2 у развијеним земљама. Важна карактеристика овог типа дијабетеса је да је јако превентабилан кроз промену животног стила.

Одржавање телесне тежине под контролом, редовна физичка активност и здрава исхрана могу превенирати већину узрока за дијабетес типа 2.

Hrana na režimu slobodnog unosa*		
Suppe i napici	Začini	Povrće
Bistri bujon	Biber	Spanać
Soda voda	Aleva paprika	Zelena salata
Čaj, kafa	Sirće	Krastavac
Niskokalorični napici	Vuster sos	
Mineralna voda	Mineralna voda	
Voda	Biljni začini	
	1 supena kašika kečapa	

*Alkohol nije dozvoljen pri redukcionim dijetama zbog velikog sadržaja kalorija (1 g alkohola daje 7 kcal), te prosečno 1 standardna čaša pića ima 135 – 150 kcal. Zbog toga ga je neophodno izbegavati, a ako je specijalna prilika, onda ne više od 2 standardna pića.

Главни циљеви дијете као облика терапије у третману дијабетеса се односе на смањење телесне тежине код гојазних дијабетичара и смањење ризика од развоја кардиоваскуларних болести које су врло честе код особа са дијабетесом. Исхрана особа са дијабетом подразумева избегавање хране богате шећерима и мастима а узимање хране богате дијетним влакнима.

Повишен унос дијетних влакана успорава ресорпцију шећера из хране и спречава велике скокове гликемије после оброка а истовремено поспешује правилан рад дигестивног тракта. Ограничавање уноса масти снижава калоријски унос, поспешује жељени губитак телесне тежине и смањује ризик од појаве кардиоваскуларних обољења. Треба редуковати истовремено и унос соли у циљу превенције кардиоваскуларних болести.

Povrće + voće (≈ 100 g)		Žitarice, proizvodi od žita	
Kupus, kelj, prokelj		Namirnica	Količina
Karfiol		Parče hleba	30 g
Šargarepa		Rezanci (kuvani)	1/2 šolje
Bela zelen		Pahuljice od žitarica	3/4 šolje
Celer		Pirinač (kuvan)	1/3 šolje
Mlada repa		Kifla	1/2
Pečurke		Zemička	1/2
Cрни luk		Đevrek obični	1/2
Beli luk			
Paprike			
Paradajz			
Plavi patlidžan			
Tikvice, tikve			
Rotkvice			
Jagode, maline, kupine			
Dinje, lubenice			
Pomorandža, limun			
Kajsija, breskva			
Jabuke, kruške			
Kivi			
Mleko		Masnoće	
Obrano mleko	250 ml	Nezasićene masti	
Jogurt	250 ml	Margarin	1 sup. kaš.
Voćni jogurt	150 ml	Ulje od suncokreta, soje, kukuruza	1 kaf. kaš.
		Zasićene masti	
		Svinjska mast	2 kaf. kaš.
		Kajmak (stari)	1 kaf. kaš.
		Pavlaka, mladi kajmak	1 sup. kaš.
		puter	1 kaf. kaš.
		Mononezasićene masti	
		Maslinovo ulje	1 kaf. kaš.
		Masline	5–10 kom.
		Semenke	1 sup. kaš.

3,5-6,1 mmol/l.

нормалне вредности шећера у крви

Povrće bogato škrobom		Meso i zamene	
Namirnica	Količina	Namirnica	Količina
Kukuruz	½ šolje	Posna mesa	30 g
Kukuruz u klipu	1 manji	Juneći but, biftek	
Mladi grašak	½ šolje	Teleće (osim nekih delova)	
Krompir (pečen)	1 mali	Pileće (ćureće, bez kože)	
Krompir (izgnječen)	½ šolje	Divljač	
		Nemasna šunka, pečenica	1 list
		Rakovi, krabe, jastog	1 sup. kaš.
		Sve posne ribe	1 file
		Mladi sir od obranog mleka	30 g
		Belance od jajeta	3 kom.
		Jaje	1 srednje
		Pasulj	20 g

Aktivnost	Trajanje (minuti)
Hodanje od kuće do autobuske stanice	5
Hodanje od autobuske stanice do posla	7
Penjanje stepenicama tokom radnog dana	8
Hodanje do kantine i nazad na poslu	6
Hodanje od posla do autobuske stanice	7
Hodanje od kuće do prodavnice i nazad	14
Druge aktivnosti (bašta, čišćenje snega i sl.)	13
Ukupno	60

- Храну припремати са кратком термичком обрадом, како би се сачували витамини!
- Храну узимати свеже припремљену, боље кувану него пржену!
- Број свих оброка свести на 5-6 и увек у исто време!
- Немојте јести када сте уморни, узнемирени и љути, док читате новине или гледате телевизију, једите полако жваћите добро

Табеле преузете из *ПРЕВЕНЦИЈА ТИПА 2 ДИЈАБЕТЕСА*- Националног водича за лекаре у примарној здравственој заштити